

МЕТАФОРИЗАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У ТВОРЕННІ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Поляков І.С., студ. ПР-61

Акт метафоризації виражається в формі переносу деякої ознаки одного предмета на інший в силу наявності у цього іншого предмета подібної ознаки. З цієї точки зору, створення метафори можна уявити як «активний-активний» акт, а сприйняття метафори і її інтерпретація – як «пасивно-активний» акт. Необхідною умовою розуміння метафори (її адекватної інтерпретації) є певний рівень мислення суб'єкта, який сприймає метафору.

Процеси метафоризації протікають в сфері мислительно-мовної практики, яка має справу не з реальними речами і явищами, а з їхніми відображеннями у людській свідомості. Отже, зрозуміти метафору – означає в якійсь степені мислено прослідити шлях її створення, а це потребує мислительних зусиль в подоланні несумісності значень і побудові смислової гармонії. Ціль метафори – викликати уявлення. Світ метафори – це світ образного мислення. Результат метафори – виведення ознак основного суб'єкта. Тому здатність мислити метафорично – риса власне *homo sapiens*.

Метафоричний процес багатий і різноманітний, який включає і мотив вибору того чи іншого вислову в залежності від прагматичного замислу і характеру тексту. Метафоричний процес завжди суб'єктивний. Навіть в таких звичайних метафорах як *кінь*, *іти на рожен* проглядається суб'єктивне відношення творця метафори. Метафоризація не зменшується, а розширюється з розвитком мови. Якщо якісь перші метафоричні позначення втрачають свій метафоричний характер, то це не свідчить про загальну деметафоризацію мови, так як в мові постійно створюються нові метафори.

Як відомо, сам термін "метафора" використовується в двох значеннях – результат і – рідше – процес. Саме цей останній аспект метафори найбезпосереднішим чином пов'язаний з людським чинником в мові: завдяки ньому в мовних засобах відображається все те національно-культурне багатство, яке накопичується мовним колективом в процесі його історичного розвитку.

При дослідженні картини світу, закріпленої в мові, в тій його частині, яка організована стежками і їх асоціативними потенціями, необхідно враховувати перш за все роль кожного з різновидів тропів, а їх, як відомо, достатньо багато, хоча межі між їх видами і різного роду

фігурами мови провести важка. Проблема мовної картини світу найтісніше пов'язана з проблемою метафори як одним із способів її створення. При цьому мовна картина служить перш за все цілям виразу концептуальної картини. І саме до форми виразу відносяться всі ті мовні механізми, які організовують мовну картину світу.

Одним із головних механізмів творення мовної картини світу є метафора, оскільки вона здатна забезпечити пізнання через вже пізнане, зафіксоване у вигляді значення мовної одиниці. У цьому переосмисленні образ, лежачий в основі метафори, грає роль внутрішньої форми з характерними саме для даного образу асоціаціями, які надають суб'єктові мови широкий діапазон для інтерпретації, що позначається для відображення багаточисельних відтінків значення.

Отже, ми виходимо з допущення про те, що мовна картина світу - це неминучий для мовної діяльності продукт свідомості, який виникає в результаті взаємодії мислення, дійсності і мови як засобу виразу думок про світ в актах комунікації. Сама метафора мовна картина світу говорить про те, що використані при формуванні понять вербально-мовні і образні асоціації і технічні засоби мови не зникають безслідно, а додають цим поняттям саме мовне забарвлення.

Відмінності фізично сприйманого світу і світу, даного в безпосередніх відчуттях, чітко і достатньо структуровано відповідає відмінність в базових типах метафори. Один з них ідентифікує об'єкт, семантично описуючи його як вже існуючу реалію, інший же виконує когнітивну функцію і формує новий концепт, організовуючи його за допомогою асоціативних механізмів подібності, і на основі такого моделювання створює предикативний тип значення, що відображає не предмети, а відвернуті від них ознаки ознак.

Резюмуючи аналіз метафоричного процесу можна сказати, що метафоризація – це процес, що приводить до отримання нового значення про світ шляхом використання вже існуючих в мові назв. В цьому процесі взаємодіють наступні сутності: суб'єкт метафори і його мовне знання про світ – з однієї сторони, а з іншої – його знання мовних значень і їх асоціативних комплексів. Метафоричний процес передбачає не тільки участі розуму, мозку людини, а й світу, в тріаді з яким метафоричний вислів постає своєрідним вузлом людина – метафора – світ.

Наук. керівник - Назаренко О.В., викладач